

MAGDALENA MARX-KOZAKIEWICZ*

NOWE OBSZARY AKTYWNOŚCI W MIASTACH MAŁOPOLSKI NA WYBRANYCH PRZYKŁADACH TERENÓW LIKWIDOWANYCH FUNKCJI ZAMKNIĘTYCH

NEW AREAS OF ACTIVITY ON THE CITIES OF MAŁOPOLSKA ON SELECTED EXAMPLES OF LIQUIDATED CLOSED FACILITIES TERRAINS

Streszczenie

Celem niniejszego artykułu jest rozpoznanie problemu wykorzystania terenów wydzielonych, które poprzez zmianę sposobu użytkowania zostają włączane w układy miast. Omówiono przebieg przeobrażeń na wybranych obszarach zainwestowania Krakowa, a także przykłady związane z przekształceniami zwalnianych terenów w niektórych miastach średniej wielkości regionu Małopolski. Autorka zwraca uwagę na potrzebę kompleksowego podejścia do przekształceń, w tym poszerzenia zakresu strategicznych interwencji.

Słowa kluczowe: tereny wydzielone, przeobrażenia, aktywizacja, rozwój, strategiczne interwencje

Abstract

The aim of the paper is to recognise the use of separated terrains, incorporated into city layout by changes of the way of their exploitation. The description of the course of the transformations is shown on the exemplary conversions taking place on the area of Cracow, as well as some chosen terrains of medium size towns of the Małopolska region. The autor emphasizes the need of complex approach towards the actual transformations as well widening the range of strategic interventions.

Keywords: separated terrains, transformations, activation, development, strategic interventions

* Dr inż. arch. Magdalena Marx-Kozakiewicz, Instytut Projektowania Miast i Regionów, Wydział Architektury, Politechnika Krakowska.

Jednym z wyróżników przemian w rozwoju miast polskich w okresie mijającego dwudziestolecia są przekształcenia terenów wcześniej zainwestowanych. Dotyczy to przetwarzania istniejącej tkanki urbanistycznej, w tym terenów dotychczas zamkniętych, częściowo niedostępnych, wyodrębnionych z otoczenia w obszarach miast. Przemiany dotyczą przede wszystkim terenów byłego przemysłu, produkcji, składów i magazynów, a także kolei, wojska i innych.

Przejmowanie lub udostępnianie byłych terenów wydzielonych dla nowych funkcji miejskich tworzy warunki ich uaktywnienia, a także podniesienia atrakcyjności danych rejonów miast. Wspomniane obszary zajmują znaczny procent powierzchni zainwestowania miejskiego. Atrakcyjna lokalizacja jest często ich atutem, zwiększając podatność na inwestycje. Tak duży potencjał sprawia, że ponowne zagospodarowanie tych terenów może mieć strategiczne znaczenie dla dalszego rozwoju.

1. Tereny zamknięte – zarys pojęcia oraz miejsce w strukturze przestrzennej miast

Funkcje wymagające wyodrębnienia sytuowane były najczęściej na obrzeżach obszarów zainwestowania kolejnych etapów rozwoju miast. Pierwotne przeznaczenie terenów zamkniętych oraz charakter ich funkcjonowania nie ulegały zasadniczym zmianom od czasu ich powstania do lat dziewięćdziesiątych ubiegłego stulecia. Natomiast ich otoczenie było polem licznych przemian. Omawiane tereny pozostawały zatem trwałymi elementami ukształtowania struktury miejskiej.

Pojęcie terenów zamkniętych nie jest jednoznaczne i uległo zmianie wraz z transformacją ustrojową. W okresie PRL-u tereny zamknięte były objęte klauzulą tajemnicy państwowej i obejmowały: tereny wojskowe, kolejowe, lotnisk i portów, a także tereny przemysłowe, co wiązało się z obronnością i tajemnicą dotyczącą potencjału gospodarczego państwa. W momencie zmiany ustrojowej, upadłości przedsiębiorstw i postępującej prywatyzacji pojęcie terenów zamkniętych uległo zmianie. Tereny prywatyzowanych przedsiębiorstw zostały wyjęte spod klauzuli tajemnicy państwowej, a ich dostępność wynika z form użytkowania i prawa własności. Rodzaje terenów zam-

kniętych i obowiązujące przepisy w tym zakresie określa Ustawa Prawo geodezyjne i kartograficzne (17.05.1989)¹. Do terenów zamkniętych zalicza się tereny kolejowe, wojskowe, w tym między innymi: lotnisk wojskowych, portów wojennych, urzędów marynarki wojennej, terenów infrastruktury telekomunikacyjnej służących do przesyłania informacji niejawnych i inne niezbędne do obronności państwa². Należą do nich także niektóre tereny będące we władaniu wojska, a stanowiące własność Skarbu Państwa. Wskazane tereny są wyłączone z obszarów planów zagospodarowania przestrzennego.

Wycofywanie się dotychczasowych użytkowników z terenów wcześniej zamkniętych wiąże się nie tylko z możliwością ich nowego zagospodarowania, ale także szerszego włączenia w otaczające układy urbanistyczne. Dotyczy to zróżnicowanych co do wielkości powierzchni terenu, położonych bądź to wewnątrz ścisłego obszaru zainwestowania miast, bądź zewnętrznie w stosunku do niego. Autorkę interesują szczególnie przemiany, jakie zachodzą na wewnętrznych terenach miejskich, w których strukturze utrwaliły się rozmaite formy użytkowania, a które nie są obecnie zaliczone do terenów zamkniętych.

Stan wyjściowy opisywanych obszarów jest zróżnicowany pod względem ich struktury funkcjonalnej i przestrzennej. W ramach stref otaczających zwarte układy zainwestowania typu miejskiego, w tym historyczne śródmieścia, występują tereny o przemieszanej funkcji i często przypadkowych układach przestrzennych. Przemiany w zagospodarowaniu są tu w znacznym stopniu uzależnione od dotychczasowej struktury użytkowej i własnościowej. Większe powierzchniowo, uwalniane tereny wydzielone są poszukiwane na rynku nieruchomości w celu realizacji dużych zamierzeń inwestycyjnych. Obszary o mozaikowym, najczęściej chaotycznym rozplanowaniu, które kształtowały się bezplanowo, narastając w czasie, podlegają przemianom fragmentami.

Zmiany w systemie planowania przestrzennego po roku 1990 odzwierciedlają się w przemianach sposobu regulacji przekształceń przestrzennych, co wpływa bezpośrednio na procesy przebudowy tkanki miejskiej. Obserwując proces zmian, warto prześledzić ich przebieg na tle zamierzeń planistycznych odnoszących się do kon-

kretnych obszarów. Rysuje się tu zasadniczy podział, w wyniku którego zostają wyróżnione obszary przeznaczone do przekształceń kompleksowych oraz takie, gdzie zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa³, dopuszcza się zmiany fragmentaryczne. Odrębnym elementem tego podziału jest zagadnienie trafności wyboru konkretnych obszarów uznanych za kluczowe dla przemian.

2. Przykłady przeobrażeń terenów udostępnionych dla nowego użytkownika

W dalszej części artykułu omówiono przykładowe przeobrażenia, jakie mają miejsce na obszarze Krakowa, a także niektóre problemy związane z przekształceniami zwalnianych terenów po przemyśle w miastach średniej wielkości regionu Małopolski, takich jak Nowy Targ i Nowy Sącz. Przytoczono także zamierzenia inwestycyjne odnoszące się do wybranych terenów. Autorka zwraca uwagę na potrzebę kompleksowego podejścia do przekształceń, w tym poszerzenia zakresu strategicznych interwencji.

Już na początku lat dziewięćdziesiątych propozycje regulacji procesu przemian dotyczące rozwoju Krakowa zostały ujęte w programie tak zwanych „obszarów strategicznych”, wytypowanych w układzie miasta jako rejonów potencjalnej koncentracji funkcji usługowych, centrów finansowo-bankowych i wyspecjalizowanej produkcji⁴.

Jednym z siedmiu takich rejonów jest obszar Olsza, położony w północnym paśmie za inwestowania Krakowa, ograniczony od południa ul. Gen. T. Bora-Komorowskiego, od północy ul. Dobrego Pasterza, od wschodu ul. Gen. L. Okulickiego, i od zachodu ul. Lublańską. Lokalizacja funkcji centrotwórczych była uzasadniona niedostatecznym wyposażeniem w usługi w strefie intensywnego rozwoju zespołów mieszkaniowych. Dodatkową motywację stanowiły: wyposażenie terenu w infrastrukturę techniczną oraz dogodna obsługa komunikacyjna.

W początkowym okresie transformacji istniejące zagospodarowanie obejmowało tu: składy, magazyny, zakłady produkcyjne, pojedyncze budynki biurowe i usługowe z lat osiemdziesiątych oraz fragmenty dawnej zabudowy podmiejskiej.

Omawiany obszar był jedną z kilku wybranych wcześniej lokalizacji, które zostały podtrzymane w Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Krakowa sporządzonym w pierwszej połowie obecnej dekady i wyznaczonym do przygotowania planu miejscowego⁵. Ostatecznie objęto planem wyłącznie zasadniczą, centralną część terenu, gdzie powstały kolejno obiekty komercyjne, o funkcji handlowo-usługowej, rozrywkowej i rekreacyjno-sportowej. Rozplanowanie omawianego terenu ogranicza się do rozmieszczenia obiektów kubaturowych i zapewnienia ich dostępności komunikacyjnej. Układ komunikacji pieszej został ściśle podporządkowany ruchowi kołowemu.

Poza obszarem opracowania pozostały jego zachodnie i wschodnie rejonu wskazane pierwotnie do przebudowy. Część północno-zachodnia jest terenem istniejącej, chaotycznej zabudowy magazynowej, zaadaptowanej do funkcji usługowych i produkcyjno-usługowych. W części południowo-zachodniej obszaru Olszy⁶, w sąsiedztwie budynków usługowych i mieszkalnych o zaniżonym standardzie, lokalizowane są nowe obiekty biurowe wysokiej klasy (il. 1a, b). Inwestycje rozpoczęte na kolejnych fragmentach tego samego obszaru prowadzone są odrębnie, chaotycznie. Brakuje zakomponowanych przestrzeni publicznych. W efekcie całość obszaru Olszy nie tworzy, tak jak pierwotnie zakładano, nowej jakości w przestrzeni miasta⁷.

Tym samym przekształcenia prowadzi się z pominięciem wykorzystania i tworzenia możliwych związków funkcjonalno-przestrzennych. Tereny uporządkowane sąsiadują bezpośrednio z ukształtowanymi.

Intensywne przeobrażenia obserwuje się na obszarach o silnie przemieszanej strukturze wewnętrznej, tam gdzie tereny możliwe do ponownego zagospodarowania są rozdzielone utrwalonymi formami użytkowania. Reprezentatywnym przykładem będą tu tereny położone na wschód od historycznego zespołu miejskiego Krakowa i wschodniej części pierścienia jego drugiej obwodnicy (al. Powstania Warszawskiego i ul. Kotlarska), należące do Grzegórzek i Dąbia. Od końca wieku XIX do początku lat sześćdziesiątych ubiegłego stulecia obszar ten był miejscem rozwoju przemysłu. W jego skład wchodziły też, istniejące tu wcześniej, układy zabudowy mieszkaniowej, podmiejskiej, miejskiej zwartej i późniejszej,

a)

b)

II. 1a, b. Nowe obiekty biurowe, sytuowane na nieobjętych planem byłych terenach produkcyjno-składowych w rejonie obszaru Olszy sąsiadują z chaotyczną zabudową usługową i mieszkalną z przełomu lat osiemdziesiątych i dziewięćdziesiątych (fot. M. Marx-Kozakiewicz, 2010)

III. 1a, b. New office buildings being situated on former production & storage terracus of the Olsza area, not included by plans, neighbouring with chaotic service & residential housing from the eighties & nineties (photos by M. Marx-Kozakiewicz, 2010)

osiedlowej, z towarzyszącymi usługami, oraz tereny i obiekty usług publicznych, jak urzędy miejskie, sądy, biura, a także tereny policji, komunalne i wojskowe. Tereny te przecinają, z północy na południe, dolina rzeki Białuchy oraz linia kolei towarowej.

Powyższy obszar charakteryzuje się znacznym zróżnicowaniem struktury funkcjonalnej i nieuporządkowanym układem przestrzennym. Tereny podlegają sukcesywnym przekształceniom, które w większości ograniczają się do wprowadzania pojedynczych obiektów zespołów nowej zabudowy mieszkaniowej lub biurowej w miejsce likwidowanych zakładów przemysłowych, jak to ma miejsce przy ul. Cystersów, ul. Grzegorzeckiej, na terenie dawnych zakładów Zieleniewskiego. Podobna sytuacja ma miejsce na położonych dalej na wschód, a sąsiadujących ze wspomnianym wyżej obszarem, terenach dzielnicy Czyżyny.

Wspomniane tu tereny, leżące pomiędzy al. Powstania Warszawskiego, al. Pokoju, ul. Mogiłą i al. Jana Pawła II zaliczono także, w początkowym okresie transformacji, do obszarów strategicznych jako obszar Dąbie⁸. Ten sam obszar, poszerzony o tereny należące do nieczynnego lotniska Rakowice-Czyżyny, został w roku 2003 zaliczony do kluczowych obszarów rozwoju naukowo-technologicznego jako obszar Czyżyny-Dąbie⁹.

Kładąc nacisk na zagospodarowanie terenów, przeznaczonych dla inwestycji o charakterze priorytetowym dla miasta, a lokalizowanych na wolnych, niezabudowanych obszarach byłego lotniska, czasowo pominięto tereny położone w rejonie śródmiejskim, pomiędzy al. Powstania Warszawskiego a linią kolei towarowej, a także w rejonie Czyżyn, na południowy wschód od al. Pokoju, pozostawiając je bez planu do chwili obecnej. Fakt objęcia wymienionego rejonu miasta lokalnym programem rewitalizacji oraz wskazanie go jako terenu aktywizacji nie wpływa na zmianę sposobu prowadzenia przekształceń i nowych inwestycji. Przygotowywane w ostatnich latach plany miejscowe dotyczące powyższych terenów są opracowywane dla terenów w znacznym stopniu już przekształconych¹⁰, co ogranicza możliwości pełniejszego wykorzystania zwalnianych powierzchni do kształtowania układów urbanistycznych o miejskim charakterze. Podobne problemy dotyczą rejonu Czyżyn (na północny-wschód od al. Pokoju), gdzie kolejne inwestycje, w tym zespoły i obiekty

mieszkaniowe, oraz tak znaczące, jak miejskie centrum obsługi administracyjnej czy centrum konferencyjno-wystawiennicze¹¹, powstają lub są projektowane w sytuacji braku planu oraz koncepcji kształtowania obszaru.

Problemy związane z uwalnianiem większych i mniejszych powierzchniowo terenów wydzielonych dotyczą także miast o mniejszej populacji, zwłaszcza tych, które w okresie minionego stulecia oparły znaczną część swego rozwoju na funkcji produkcyjnej lub przemysłowej. Podobnie jak w Krakowie, tereny produkcyjne, przemysłowe i składowe, a także komunalne czy kolejowe w miastach średniej wielkości zajęły niejednokrotnie powierzchnie porównywalne z wielkością pozostałych terenów zainwestowania miejskiego w jego tradycyjnym kształcie¹². W takich miastach jak Nowy Sącz czy Nowy Targ powstały w tym czasie całe obszary na kształt dzielnic produkcyjno-składowych, podzielonych pomiędzy wiele odrębnych zakładów. Te często zaniedbane, słabo zagospodarowane tereny są obecnie przekształcane w sposób chaotyczny z braku uregulowań określających zasady rozwoju. Wprowadzanie zmian w zainwestowaniu odbywa się na zasadzie jednostkowych decyzji i ewentualnych zmian zapisów studium. Przykładem mogą tu być tereny położone pomiędzy linią kolejową i główną trasą komunikacji kołowej w kierunku Zakopanego oraz zasadniczym obszarem zainwestowania miejskiego Nowego Targu. Obszar o dużym potencjale i atrakcyjności dla inwestycji, zwłaszcza w sytuacji planowanego obejścia tranzytowego miasta¹³, nie posiada do tej pory planu zagospodarowania przestrzennego¹⁴. Nieuregulowana sytuacja, w odniesieniu do terenów należących do tej samej kategorii, ma miejsce w Nowym Sączu, a dotyczy obszaru położonego na przedłużeniu historycznego układu miejskiego w kierunku południowym, odciętego od niego barierą kolei, gdzie proponuje się lokalizowanie jednostkowych inwestycji (supermarketów) na podstawie ogólnych ustaleń studium¹⁵.

Interwencje planistyczne są opóźnione w porównaniu ze zmianami wywoływanymi przez działalność inwestycyjną oraz dostosowywanie istniejącego zainwestowania do aktualnych potrzeb i warunków gospodarczych. Zbyt ogólnikowa regulacja procesu przekształceń nie wnosi, podobnie jak to ma miejsce w dużych miastach, konkretnych ustaleń odnośnie kształtowania omawianych

terenów oraz ich relacji z otaczającymi obszarami zainwestowania miejskiego.

3. Wnioski

Analiza przemian na interesujących nas terenach pozwala zauważyć zaniedbania w polityce przestrzennej dotyczącej przeobrażeń w układach miast. W dotychczasowej praktyce działania inwestycyjne na byłych terenach zamkniętych, zwalnianych z wcześniejszego użytkowania, ograniczają się w większości do adaptacji istniejących lub lokalizacji nowych obiektów bez wprowadzania zasadniczych zmian w układach urbanistycznych danego rejonu. Do wyjątków należą obszary przekształceń kompleksowych zapisanych w polityce i projektach miejskich. Pierwszy przypadek należy uznać za zaniechanie działań porządkujących procesy przemian¹⁶, które powinny należeć do zakresu obowiązków urzędujących władz miejskich. W drugim przypadku mankamentem są opóźnienia we wprowadzaniu w życie zamierzeń i projektów, ale także często ich ograniczony zakres terenowy. Przyzwolenie na chaotyczną, fragmentaryczną przebudowę (poprzez na przykład lokalizację wygrodzonych zespołów mieszkaniowych w najbardziej atrakcyjnych lokalizacjach) jest zaprzepaszczeniem szans na harmonijne ukształtowanie przekształcanych obszarów z uwzględnieniem ich pełnego włączenia w otaczające układy urbanistyczne.

Stosunkowo nieliczne są przypadki porozumienia pomiędzy dotychczasowymi dysponentami czy właścicielami terenów wydzielonych i lokalnymi władzami miejskimi umożliwiające wykorzystanie tych terenów na potrzeby szerszej społeczności. Dotyczy to na przykład zgody na zbycie z bonifikatą wybranych terenów i ich przeznaczenie dla lokalizacji o dużym znaczeniu lokalnym lub ponadlokalnym¹⁷.

Powyższe rozważania ograniczono do terenów poprzemysłowych, wcześniej niedostępnych, jako charakterystycznego przykładu przeobrażeń

na obszarach zaniedbanych, a możliwych do aktywizacji dzięki nowym formom wykorzystania. Stawiają one pewien wycinek obrazu przemian zachodzących na znacznych, często atrakcyjnie położonych obszarach miast.

Przedstawione przykłady obrazują pokrótce sytuację, w jakiej znalazły się byłe tereny wydzielone, udostępniane w obecnym okresie rozwoju miast dla użytkowania nowego typu. Do niekorzystnych zjawisk w procesie zmian należą:

- długotrwałe pozostawianie bez planu obszarów wskazanych dla rozwoju, rewitalizacji, czy aktywizacji,
- wprowadzanie punktowych zmian opartych na zmianach ustaleń studium,
- przygotowywanie planów dla terenów już w części przekształconych,
- ograniczenie zakresu terenowego wprowadzanych zmian do granic terenów należących do likwidowanych bądź przenoszonych funkcji zamkniętych (patrz: przypis 15),
- niewystarczające uwzględnianie przestrzeni dla ruchu pieszego w projektach przebudowy i nowych realizacji.

Dopuszczenie żywiołowych zmian o charakterze punktowym uniemożliwia przemianę obszarów o dużym udziale terenów uwalnianych, dotychczas wydzielonych, we współczesne, skomponowane dzielnice miejskie, ogranicza także możliwości wprowadzenia funkcji, które mogłyby przyciągnąć wielu użytkowników. Zbyt późne podejmowanie opracowań planistycznych, ich ograniczony zasięg i zakres ustaleń należy uznać za porażkę systemu kształtowania przestrzeni w Polsce¹⁸. Aktywna, przemyślana, konsekwentna polityka miejska w odniesieniu do obszarów, gdzie występują większe powierzchniowo lub licznie pojedyncze tereny wydzielone, podlegające przemianom lub podatne na zmiany, jest pilną potrzebą obecnego etapu rozwoju miast. Wydaje się, że władze miejskie nie wykorzystują szansy, jaką stwarzają możliwości wykorzystania terenów uwalnianych, do przebudowy miejskich układów przestrzennych.

Przypisy

- ¹ Ustawa Prawo geodezyjne i kartograficzne z dnia 17 maja 1989 roku z późniejszymi zmianami, Dziennik Ustaw nr 240 z 2005 r., poz. 2027.
- ² Art. 2 pkt 9 ustawy stanowi, że przez tereny zamknięte rozumie się *tereny o charakterze zastrzeżonym ze względu na obronność i bezpieczeństwo państwa, określone przez właściwych ministrów i kierowników urzędów centralnych*.
- ³ Mowa tu o Ustawie o zagospodarowaniu przestrzennym z dnia 7 lipca 1994 roku oraz, wprowadzonej w jej miejsce, Ustawie o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z dnia 27 marca 2003 roku.
- ⁴ *Aktualizacja Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego miasta Krakowa z 1988 roku; Zmiana Planu – Etap II, Polityka Rozwoju Przestrzennego i Ochrony Środowiska, Urząd Miasta Krakowa, Instytut Gospodarki Przestrzennej i Komunalnej, O/Kraków, Kraków 1993; propozycja koncentracji funkcji usługowych w kilku wybranych wcześniej lokalizacji (w tym w obszarze Olszy) została podtrzymana w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania Krakowa, przyjętym w 2003 roku: *Elementy kształtujące strukturę przestrzenną*, Plansza K1.*
- ⁵ *Studium ..., op. cit., Planowanie miejscowe i programy operacyjne*, Plansza K5.
- ⁶ Omawiany rejon nie funkcjonuje pod nazwą Olsza, nadanej na potrzeby planu z 1994 roku. Jego potoczna identyfikacja jest związana z nazwami zlokalizowanych tu obiektów komercyjnych.
- ⁷ Zdaniem autorki trudno uznać za nową jakość samo powstanie skupiska usług na byłych terenach produkcyjnych i składowych.
- ⁸ R. Mydel, *Rozwój urbanistyczny Krakowa po II wojnie światowej*, Kraków 1999, s. 61.
- ⁹ *Studium..., op. cit.*, s. 134.
- ¹⁰ Przez ostatnie pięć lat na uwolnionych terenach, do tej pory zajętych przez funkcje produkcyjne i składowe, wzniesiono kilka zespołów mieszkaniowych różnej wielkości, blokując możliwość przekształceń w tych rejonach. Prace nad planami miejscowymi obejmującymi wymienione tereny są obecnie bliskie ukończenia.
- ¹¹ Mowa tu o projektowanym zespole obiektów, działających od kilkunastu lat w dawnym obiekcie magazynowym, które mają pomieścić imprezy, Targów w Krakowie (m.in. Targów Książki, jednej z największych imprez tego typu w Polsce).
- ¹² Autorka przyjmuje tu umownie cezurę połowy XX wieku, aby określić zasięg i przybliżoną wielkość powierzchni zainwestowania miasta w jego tradycyjnym kształcie.
- ¹³ Mowa tu o projektowanej przebudowie kolejnych odcinków trasy tranzytowej (ruchu przyspieszonego) z realizacją obwodnicy Nowego Targu.
- ¹⁴ Opracowywany obecnie plan, ograniczony ul. Krakowską, Podtatrzańską, al. Solidarności i przedłużeniem ul. Józefczaka, obejmuje swoim zasięgiem część wspomnianego obszaru (łącznie 3,7 ha); Uchwalone Miejscowe Plany Zagospodarowania Przestrzennego miasta Nowego Targu, stan na rok 2009; Plany w trakcie sporządzania, [w:] *Zagospodarowanie przestrzenne w Nowym Targu* (www.nowytarg.pl).
- ¹⁵ Zmiany ustaleń studium Nowego Sącza, dotyczące nowych inwestycji, proponowanych na byłych lub zwalnianych terenach produkcyjnych i składowych; Zmiany Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego miasta Nowego Sącza (8.09.2008) w zakresie doprecyzowania dopuszczonych lokalizacji wielkopowierzchniowych obiektów handlowych, załącznik graficzny (www.nowysacz.pl).
- ¹⁶ Dopuszcza tego obowiązująca Ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.
- ¹⁷ Można tu wymienić na przykład porozumienie pomiędzy Urzędem Marszałkowskim województwa małopolskiego (za zgodą Sejmiku Województwa) i Agencją Mienia Wojskowego na temat zbycia terenu jednostki wojskowej usytuowanej na obszarze dawnego lotniska Rakowice w Krakowie. Teren ten zostanie przeznaczony na rozbudowę Lotniczego Parku Kulturowego; *W naszym mieście. Działka dla Muzeum Lotnictwa*, Kronika Krakowska, Inwestycje, Dziennik Polski, 2.12. 2009, s. B3.
- ¹⁸ Problem ten porusza B. Bartkiewicz, *Problemy harmonizowania przestrzeni polskich miast i obszarów w świetle wewnętrznych uwarunkowań oraz integracji z Unią Europejską*, Czasopismo Techniczne, A-2/2005, Wydawnictwo PK, Kraków 2005, s. 34, 35.

Literatura

- [1] Aktualizacja Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Krakowa, Zmiana Planu – Etap II, Polityka Rozwoju Przestrzennego i Ochrony Środowiska, Urząd Miasta Krakowa, Instytut Gospodarki Przestrzennej i Komunalnej, O. Kraków, Kraków 1993.
- [2] Bartkiewicz B., *Problemy harmonizowania przestrzeni polskich miast i obszarów w świetle wewnętrznych uwarunkowań oraz integracji z Unią Europejską*, Czasopismo Techniczne, A-2/2005, Wydawnictwo PK, Kraków 2005, s. 34-35.
- [3] Mydel R., *Rozwój urbanistyczny Krakowa po II wojnie światowej*, Kraków 1999.
- [4] *Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Krakowa*, Urząd Miasta Krakowa, Kraków 2003.
- [5] Ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z dnia 27 marca 2003 roku (Dz.U. z dnia 10.05.2003, nr 80, poz. 717 z późniejszymi zmianami).
- [6] Ustawa Prawo geodezyjne i kartograficzne z dnia 17 maja 1989 roku z późniejszymi zmianami, Dz.U. z 2005 roku, nr 240, poz. 2027.